

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ ТА ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки

«ПОГОДЖЕНО»

Декан факультету

ТВІШІРСЬ

Михайло ГИЛЬ

« 8 » « 06 » 2025 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Дмитро БАБЕНКО

« 08 » « 07 » 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВОВИЗНАВСТВО

для здобувачів вищої освіти 2 року денної форми навчання
на 2025-2026 навчальний рік
мова викладання українська

Галузь знань: 16 Хімічна інженерія та біоінженерія

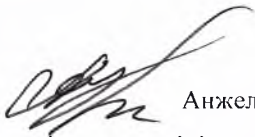
Освітня спеціальність: 162 «Біотехнології та біоінженерія»

1-го РВО, СВО – бакалавр

Кваліфікація – бакалавр з харчових технологій

Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Біотехнології та біоінженерія», затвердженою Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 12.03.2024 р. (протокол №8), чинної згідно наказу по університету №33-О від 19.03.2024р.

Розробник програми:

Анжела ГУСЕНКО, старший викладач

кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки

Програма розглянута на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, МНАУ
протокол № 11 від 13.06.2025 року.

Завідувач кафедри

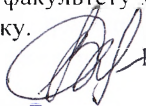

д-р.екон.наук, професор Альона КЛЮЧНИК

Схвалено науково-методичною комісією факультету менеджменту.

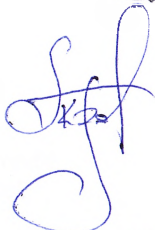
Протокол № 10 від «19» червня 2025 року.

Голова науково-методичної комісії

Ганна ТАБАЦКОВА

Гарант освітньої програми

Олександр КРАМАРЕНКО

М. М. Фурман

1. Анотація до дисципліни «Правознавство»

Розбудова правової держави та створення громадянського суспільства можливі лише за умови наявності високого рівня соціальної правосвідомості та правової культури населення. У зв'язку з цим вирішального значення набуває правове виховання. Важливою частиною правової освіти є надання базових знань про державу, її походження, форми та типи, функції, правову систему та систему законодавства, введення в теорію правової держави та громадянського суспільства, основні положення конституційного, цивільного, сімейного, трудового, кримінального та інших галузей права.

Annotation to the discipline

The Constitution of Ukraine turned the politician of the state to the course of construction of the legal social democratic state. One of major tasks in this process is forming high level of social sense of justice and legal culture of population. Consequently the decision value is acquired by legal education. Important part of which there is sure base knowledge about the state, its origins, forms and kinds, functions, forming of the legal system and system of laws, introductions to the theory of the legal state and civil society, learning the main states of the government, civil, criminal and others branches of law.

2.Опис навчальної дисципліни Правознавство

Галузь знань: 16 Хімічна інженерія та біоінженерія

Освітня спеціальність: 162 «Біотехнології та біоінженерія»

Кваліфікація – бакалавр з біотехнології та біоінженерії

Вибіркова

Семестр - 4

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин та кредитів:

Кількість кредитів ECTS – 3

Кількість модулів - 1

Кількість змістових модулів - 2

Загальна кількість годин - 90

Лекції - 20 год.

Практичні заняття – 20 год.

Самостійна робота – 50 год.

Форма підсумкова контрольного заходу - Залік

3. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування системи знань з теорії та історії держави та права, галузевих юридичних наук.

Для досягнення поставленої мети передбачено виконання наступних завдань:

- вивчення загальних закономірностей виникнення, розвитку і функціонування держави і права;

- засвоєння основних понять юридичної науки;

- формування розуміння нормативно-правового акту та системи нормативних актів;

- створити систему правових цінностей, уявлень, переконань та навичок правомірної поведінки;

- збагатити теоретичні уявлення про поняття та категорії, які використовує правова наука;

- навчити правильному використанню правових норм при виконанні відповідних ролей у суспільстві.

Предметом дисципліни виступають загальні закономірності виникнення, розвитку та функціонування держави і права, система основних понять юриспруденції, форми та механізми діяльності держави і права, співвідношення правових систем, сучасні політико-правові доктрини тощо.

Об'єктом дисципліни є такі складні компоненти суспільства, як держава і право, державно-правові явища та процеси суспільного життя.

В результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен набути наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у біотехнології та біоінженерії, або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів біотехнології та біоінженерії.

Загальні компетентності:

K08. Здатність реалізувати свої права як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні;

5. Передумови для вивчення дисципліни (перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше) є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП): Історія України.

5. Очікувані результати навчання з дисципліни

ПР23. Вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм.

4. Місце дисципліни у структурі навчальних дисциплін

7. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН

№	Тема	Всього	Лекції	Практ. зан.	Сам. роб.	Види аудиторної роботи	Форми контролю
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовний модуль №1. Загальна теорія держави і права							
1	Поняття держави і права	11	2	2	7	Розгляд теор. питань. Аналіз ситуацій.	Тест №1
2	Основи конституційного права України	15	4	4	7	Розгляд теор. питань. Аналіз ситуацій. Підсумк. контр. робота	Тест №2
	Всього за ЗМ №1	26	6	6	14		
Змістовний модуль №2. Окремі галузі права України							
3	Основні поняття цивільного права.	16	4	4	8	Розгляд теор. питань. Аналіз ситуацій.	Тест №3
4	Спадкове право.	11	2	2	7	Розгляд теор. питань. Аналіз ситуацій.	Тест №4
5	Основи трудового права.	15	4	4	7	Розгляд теор. питань. Аналіз ситуацій.	Тест №5
6	Основи сімейного права.	11	2	2	7	Розгляд теор. питань. Аналіз ситуацій.	Тест №6
7	Кримінальне право.	11	2	2	7	Розгляд теор. питань. Аналіз ситуацій. Підсумк. контр. роб	Тест №7
	Всього за ЗМ №2	64	14	14	36		
	Всього	90	20	20	50		

8. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

8.1 Загальний розподіл годин і кредитів

Лекції	20/0,7	20/0,7
Практичні	20/0,7	20/0,7
Самостійна робота	50/1,6	-

Разом по курсу	90/3	40/1,4
----------------	------	--------

Модуль		Змістовний модуль		Обсяги годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи				
№	назва	№	назва	лекції	практичні (семінарські, лабораторні) заняття	самостійна робота	індивідуальні завдання	разом
1	Правознавство	1.1.	Загальна теорія держави і права	6	6	14		26
		1.2.	Окремі галузі права України	14	14	36		64
Всього за модуль				20	20	50		90
Всього годин по навчальній дисципліні				20	20	50		90

8.2. Склад, обсяг і терміни виконання змістовних модулів

8.3. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекції традиційні з елементами диспуту, з використанням комп'ютерної техніки

Всього: 20 годин

Модуль 1. Загальна теорія держави і права

Тема 1. Поняття держави і права.

Теорії походження держави. Поняття держави та її ознаки. Апарат держави як система державних органів. Місце апарату в механізмі держави. Характеристика внутрішніх і зовнішніх напрямків діяльності (функцій) держави. Поняття та види форми правління, форми державного устрою, форми державно-правового режиму (класифікація держав за їхньою формою). Поняття та функції права. Місце і роль права в системі соціальних норм. Структура права. Структура норми права. Характеристика джерел права як зовнішньої форми його виразу.

Тема 2. Основи конституційного права України.

Поняття конституційного права. Джерела конституційного права. Загальні засади конституційного ладу України. Конституційно – правовий статус людини і громадянина в Україні. Конституційно–правові основи організації і здійснення державної влади в Україні (Верховна Рада України, Президент України, виконавча влада в Україні.) Конституційні основи місцевого самоврядування в Україні.

Плани лекцій Модуля 1.

ЛК №1: Поняття держави і права. (2год.)

1. Теорії походження держави.
2. Поняття держави та її ознаки.
3. Форми держави.
4. Поняття права. Структура права.
5. Джерела права, їх види.

Ключові слова: право, держава, суверенітет, територія держави, народ, форма правління, форма державного устрою, форма державно-правового режиму, республіка, монархія, конфедерація, федерація, імперія.

Key words: law, state, sovereignty, territory of the state, people, form of government, form of state organization, form of state-legal regime, republic, monarchy, confederation, federation, empire.

ЛК №2: Основи конституційного права України. (4год.)

1. Поняття конституційного права. Джерела конституційного права.
2. Конституційно – правовий статус людини і громадянина в Україні.
3. Конституційно–правові основи організації і здійснення державної влади в Україні

4.Органи державної влади та місцевого самоврядування в Україні.

Ключові слова: Закон, Конституція, референдум, укази, розпорядження, писана конституція, неписана конституція, фіктивна конституція, реальна конституція.

Key words: law, constitution, referendum, decrees, orders, written constitution, unwritten constitution, fictitious constitution, real constitution.

Практичні заняття

ПЗ №1. Поняття держави і права. (2год.)

- 1.Розгляд теоретичних питань.
- 2.Тест №1 «Поняття держави і права».
- 3.Аналіз ситуацій.

ПЗ №2. Основи конституційного права України. (4 год.)

- 1.Розгляд теоретичних питань.
- 2.Тест №2 «Основи конституційного права України».
- 3.Аналіз ситуацій.
- 4.Підс.(модульна) контрольна робота.

Самостійна робота студентів (14 год.)

- 1.Опрацювання теоретичних питань.
- 2.Виконання завдань у робочому зошиті (Теми 1, 2).
- 3.Скласти схему класифікації держав за їх формою.
- 4.Скласти порівняльну таблицю «Конституція Пилипа Орлика та Конституція України 1996р.»
- 4.Визначити основні теорії походження держави та дати їм стислу характеристику.

В ліву колонку вписати назви теорій походження держави. В праву – стислу характеристику, яка має включати наступні відомості: автори (відомі прихильники) теорії; короткий зміст або основні положення; час виникнення.

5.Назвіть та охарактеризуйте декілька сучасних монархій

В світі існує близько 200 держав, серед них всього 30 з монархічною формою правління. Їх кількість поступово зменшується на користь республіканської форми правління.

Знайдіть інформацію про декілька існуючих держав, що є монархіями, та заповніть таблицю: ліва колонка – назва держави; права колонка – коротка характеристика монархії, що обов'язково включає в себе ім'я та титул монарха, порядок передачі влади, характеристику вищих органів влади, форму правління, політичний режим, форму державного устрою країни.

6.Визначити поняття «Правова система (сім'я)». Виписати основні правові системи (сім'ї) світу, та дати їх характеристику:

Користуючись навчальною та науковою літературою:

1. дайте визначення поняттю «*правова система (сім'я)*»;
2. визначте основні правові системи світу та дайте їхню стислу характеристику (визначте характерні риси).

7.Визначити, форму держав, що описано в наведених інформаціях:

В правій колонці таблиці подані стислі характеристики чотирьох різних держав. Уважно прочитавши їх, визначте форму кожної з них, вписавши в ліву колонку форму державного правління, форму державного устрою та форму державного (політичного) режиму.

8.Порівняйте Конституцію України з конституцією іншої держави.

9.Визначте основні повноваження Конституційного Суду України.

10.Заповніть таблицю «Система конституційних прав та обов'язків людини та громадянина»

Розподіліть по групам права та обов'язки людини та громадянина, передбачені Розділом II Конституції України.

У відповідну клітинку таблиці впишіть № статті Конституції та її короткий зміст.

Наприклад, ст. 43 Конституції України визначає: «Кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується...». Дане право особи має соціально-економічний характер. Отже у клітинку, що відповідає назві «Соціально-економічні права», необхідно вписати: «ст. 43 – право на працю».

11.Визначте компетенцію органів місцевого самоврядування в Україні та заповніть таблицю

12.Визначте види виборчих систем. Дайте їхню стислу характеристику. Виділіть яка виборча система існує в Україні

Вивчивши навчальну та наукову літературу, визначте види виборчих систем, які існують в країнах світу. Дайте стислу характеристику різних видів виборчих систем, визначивши їхні основні характерні риси. За допомогою маркеру або підкреслення виділіть вид виборчої системи в Україні.

МОДУЛЬ 2. Окремі галузі права України

Тема 3. Основні поняття цивільного права.

Поняття, принципи, функції і система цивільного права України. Загальна характеристика цивільного законодавства. Цивільний кодекс України. Цивільно-правові відносини. Суб'єкти та об'єкти цивільних правовідносин. Громадяни як суб'єкти цивільно правових відносин. Правоздатність та дієздатність громадян. Визнання громадянина безвісно відсутнім. Поняття юридичної особи.

Тема 4. Спадкове право.

Поняття спадкового права.Основні поняття спадкового права: спадщина, спадкоємець, спадкодавець. Особи, що не мають права спадкування. Спадкування за законом, черги спадкоємців за законом. Спадкування за заповітом, заповіт, вимоги до складання заповіту, принцип свободи заповіту, заповіт подружжя, секретний заповіт. Порядок прийняття спадщини, місце прийняття спадщини, час прийняття спадщини

Тема 5. Основи трудового права.

Трудовий договір: поняття, сторони і зміст. Умови трудового договору. Випробувальний термін. Порядок прийняття на роботу. Права та обов'язки сторін. Контракт – особлива форма трудового договору. Документи, необхідні для укладання трудового договору. Види робочого часу. Види часу відпочинку. Види відпусток.

Тема 6. Основи сімейного права.

Сім'я за сімейним законодавством. Поняття шлюбу. Умови укладання шлюбу. Перепони для укладання шлюбу. Порядок укладання та припинення шлюбу. Розірвання шлюбу. Шлюбний договір. Немайнові та майнові правовідносини подружжя. Немайнові та майнові правовідносини батьків і дитини. Опіка та піклування. Усиновлення. Умови усиновлення. Тайна усиновлення..

Тема 7. Кримінальне право.

Поняття і предмет кримінального права. Загальна характеристика нового Кримінального кодексу України. Поняття злочину та його ознаки. Види та склад злочину. Кримінальна відповідальність. Поняття і види обставин, що виключають злочинність діяння. Поняття покарання та мета. Система і види кримінальних покарань. Поняття судимості. Необхідна оборона та крайня необхідність.

Плани лекцій Модуля 2.

ЛК №1: Основні поняття цивільного права. (4 год.)

1. Поняття цивільного права.
2. Громадяни як суб'єкти цивільно правових відносин. Правоздатність та дієздатність громадян.

3. Поняття юридичної особи.

Ключові слова: цивільне право, фізична особа, юридична особа, громадяни, апатриди, біпатриди, правоздатність, дієздатність.

Key words: civil law, physical person, legal person, citizens, apatrides, bipatrides, law ability, legal capacity.

ЛК №2: Спадкове право. (2 год.)

1. Основні поняття спадкового права.
2. Спадкування за законом.
3. Спадкування за заповітом.
4. Прийняття спадщини.

Ключові слова: Спадкування, спадкоємець, спадкодавець, спадщина, утриманці, час відкриття спадщини, місце відкриття спадщини, заповіт.

Key words: Inheritance, heir, legator, heritage, dependents, time of heritage opening, place of heritage opening, will.

ЛК №3: Основи трудового права. (4 год.)

- 1.Трудовий договір: поняття, сторони і зміст.
- 2.Порядок прийняття на роботу.
- 3.Види робочого часу.
- 4.Види часу відпочинку.
- 5.Розірвання трудового договору за ініціативою працівника.
6. Розірвання трудового договору за ініціативою власника.
- 7.Розірвання трудового договору за ініціативою третьої особи, що не є стороною трудового договору.

Ключові слова: колективний договір, трудовий договір, строк випробування, контракт, робочий час, час відпочинку, відпустка.

Key words: collective contract, employment contract, trial period, contract, working time, rest time, vacation.

ЛК №4: Основи сімейного права. (2 год.)

- 1.Сім'я за сімейним законодавством.
- 2.Порядок укладання та припинення шлюбу.
- 3.Шлюбний договір.
- 4.Немайнові та майнові правовідносини подружжя.
- 5.Немайнові та майнові правовідносини батьків і дитини.
- 6.Опіка та піклування. Усиновлення. Патронат.

Ключові слова: сімейне право, сім'я, шлюб, шлюбний вік, опіка, піклування, усиновлення, патронат

Key words: family law, family, marriage, marriage age, guardianship, care, adoption, patronage

ЛК №5: Кримінальне право. (2 год.)

- 1.Поняття, ознаки, види та склад злочину.
- 2.Кримінальна відповідальність.
- 3.Види кримінальних покарань.
- 4.Необхідна оборона та крайня необхідність.

Ключові слова: злочин, суспільна небезпечність, протиправність, винність, караність, склад злочину, об'єкт злочину, суб'єкт злочину, покарання.

Key words: crime, social danger, wrongfulness, guiltiness, punishment, composition of crime, object of crime, subject of crime, punishment.

Практичні заняття

ПЗ №1. Основні поняття цивільного права. (4 год.)

- 1.Розгляд теоретичних питань.
- 2.Тест №3 «Основні поняття цивільного права».
- 3.Аналіз ситуацій.

ПЗ №2. Спадкове право. (2 год.)

- 1.Розгляд теоретичних питань.
- 2.Тест №4 «Спадкове право».
- 3.Аналіз ситуацій.

ПЗ №3. Основи трудового права. (4 год.)

- 1.Розгляд теоретичних питань.
- 2.Тест №5 «Основи трудового права».
3. Доповіді.
- 4.Аналіз ситуацій.

ПЗ №4. Основи сімейного права. (2 год.)

- 1.Розгляд теоретичних питань.
- 2.Тест №6 «Основи сімейного права».
2. Доповіді.
- 3.Аналіз ситуацій.

ПЗ №5. Кримінальне право. (2 год.)

- 1.Розгляд теоретичних питань.
- 2.Тест №7 «Кримінальне право».
- 3.Аналіз ситуацій.

Самостійна робота студентів (36 год.)

- 1.Опрацювання теоретичних питань.
- 2.Виконання завдань у робочому зошиті (Теми 3-7).
- 3.Виконання практичних завдань:

Тема: Основи цивільного права

1. Поясніть поняття «дрібний побутовий правочин»

Користуючись нормативно-правовими актами, навчальною та науковою літературою дайте тлумачення поняттю «дрібний побутовий правочин». Дайте визначення та встановіть характерні риси даної категорії. З'ясуйте в чому полягають особливості даного явища. Визначте для чого законодавцем використовується дана категорія.

2. Визначте підстави виникнення правовідносин

Основною підставою виникнення правовідносин є юридичні факти (дії та події). ЦК України встановлює конкретний перелік юридичних фактів, які є підставами виникнення правовідносин.

Визначте поняття «юридичний факт», з'ясуйте класифікацію юридичних фактів, запишіть перелік юридичних фактів, визначених ЦК України як підстави виникнення правовідносин.

Тема: Основи спадкового права:

1. Заповніть таблицю «Черги спадкування за законом»

Відповідно до норм ЦК України впишіть у таблицю спадкоємців, що відповідають чергам спадкування.

Тема: Основи трудового права.

- 1.Написати заяву про надання відпустки.
- 2.Встановити випадки та підстави повної матеріальної відповідальності працівника:

Керуючись КЗпП та іншими чинними нормативно-правовими актами, визначити поняття та випадки повної матеріальної відповідальності працівника. Встановити коло осіб, що можуть нести повну матеріальну відповідальність на підприємстві. Записати підстави повної матеріальної відповідальності.

3. Визначте види відпусток та їх тривалість:

На підставі КЗпП та чинного законодавства України про працю визначити та записати види відпусток, що надаються працюючим особам, зазначивши терміни тривалості таких відпусток та відповідні норми закону.

4.Скласти наказ про звільнення працівника через скорочення штату.

Тема: Основи сімейного права.

1.Скласти позов про розірвання шлюбу, шлюбний контракт.

2. Визначити правові наслідки розірвання шлюбу та визнання шлюбу недійсним

Розірвання шлюбу та визнання шлюбу недійсним – різні за правовим значенням, а відповідно й правовими наслідками юридичні факти. Користуючись законом, визначте правові наслідки припинення шлюбу шляхом розірвання та визнання шлюбу недійсним.

3.В нормах СК України знайти положення, що закріплюють взаємні права та обов'язки подружжя. Виписати їх в таблицю, розділивши на дві групи (майнові та немайнові) із зазначенням номерів статей СК України.

8.5. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студентів в обсязі 50 годин складається з вивчення матеріалу за допомогою конспектів лекцій, підручників, допоміжної літератури, а також підготовки до практичних занять та самостійного опрацювання. Теми, які виносяться для самостійного відпрацювання, студенти вивчають у вільний від занять час.

Модуль	№ п/п	Тема	Кількість годин	Форма контролю
1	1	Поняття держави і права	7	Робочий зошит, повідомлення, словник термінів
1	2	Основи конституційного права України	7	Робочий зошит, опитування, словник термінів, перевірка сам. завдання
2	3	Основні поняття цивільного права	8	Робочий зошит, опитування, словник термінів, перевірка сам. завдання
2	4	Спадкове право	7	Робочий зошит, опитування, словник термінів, перевірка

				сам.завдання
2	5	Основи трудового права	7	Робочий зошит, опитування, словник термінів, перевірка сам.завдання
2	6	Основи сімейного права	7	Робочий зошит, опитування, словник термінів, перевірка сам.завдання
2	7	Кримінальне право	7	Робочий зошит, опитування, словник термінів, перевірка сам.завдання
Всього годин			50	

8.6. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Форма підсумкового контролю – ЗАЛІК

8.6.1 Питання для проміжного контролю

1. Яка теорія виникнення держави домінує у вітчизняній юридичній літературі?
2. Що таке «суверенітет держави»?
3. З яких елементів складається форма держави?
4. Що, насамперед, відрізняє президентську республіку від парламентської?
5. Чи має конфедерація суверенітет?
6. Що таке «верховенство Закону»?
7. Охарактеризуйте форму держави сучасної України.
8. Розтлумачити поняття народного, національного та державного суверенітету.
9. Що таке трудовий договір?
10. Хто може виступати сторонами трудового договору?
11. Дайте характеристику трудового контракту.
12. Що таке строк випробування і навіщо він потрібен?
13. Які документи надає працівник для прийняття його на роботу?
14. Назвіть види часу відпочинку.

15. Який порядок укладання шлюбу та його припинення встановлений шлюбно-сімейним законодавством?
16. Охарактеризуйте взаємні права та обов'язки батьків і дітей.
17. Що таке цивільна правоздатність? Чим вона відрізняється від цивільної дієздатності?
18. Часткова цивільна дієздатність фізичної особи.
19. Неповна цивільна дієздатність фізичної особи.
20. Повна цивільна дієздатність фізичної особи.
21. Обмеження фізичної особи в дієздатності.
22. Цивільно-правові відносини.
23. Хто може виступати учасником цивільно-правових відносин?
24. Юридична особа. Якими рисами вона характеризується?
25. Що таке спадок?
26. Час відкриття спадку.
27. Хто може виступати спадкоємцем? Хто не може?
28. В яких випадках відбувається спадкування за законом?
29. Що являє собою право інтелектуальної власності?
30. Які джерела права інтелектуальної власності вам відомі?
31. Що є змістом прав на об'єкти інтелектуальної власності?
32. Розкрийте поняття об'єктів та суб'єктів права інтелектуальної власності

8.6.2. Для підсумкового контролю

1. Теорії походження держави.
2. Поняття держави та її ознаки.
3. Характеристика внутрішніх і зовнішніх напрямків діяльності (функцій) держави.
4. Поняття та види форми правління, форми державного устрою, форми державно-правового режиму (класифікація держав за їхньою формою).
5. Поняття та функції права.
6. Загальна характеристика основних галузей права України.
7. Структура права.
8. Структура норми права.
9. Характеристика джерел права як зовнішньої форми його виразу.
10. Поняття конституційного права. Джерела конституційного права.

11. Конституційно – правовий статус людини і громадянина в Україні.
12. Конституційно – правові основи організації і здійснення державної влади в Україні (Верховна Рада України, Президент України, виконавча влада в Україні.)
13. Конституційні основи місцевого самоврядування в Україні.
14. Поняття, принципи, функції і система цивільного права України. . Загальна характеристика цивільного законодавства.
15. Суб'єкти та об'єкти цивільних правовідносин.
16. Громадяни як суб'єкти цивільно правових відносин. Правоздатність та дієздатність громадян.
17. Визнання громадянина безвісно відсутнім.
18. Поняття юридичної особи.
19. Поняття спадкового права. Основні поняття спадкового права: спадщина, спадкоємець, спадкодавець.
20. Особи, що не мають права спадкування.
21. Спадкування за законом, черги спадкоємців за законом.
22. Спадкування за заповітом, заповіт, вимоги до складання заповіту, принцип свободи заповіту, заповіт подружжя, секретний заповіт.
23. Порядок прийняття спадщини, місце прийняття спадщини, час прийняття спадщини
24. Трудовий договір: поняття, сторони і зміст.
25. Умови трудового договору.
26. Випробувальний термін.
27. Порядок прийняття на роботу.
28. Контракт – особлива форма трудового договору.
29. Документи, необхідні для укладання трудового договору.
30. Види робочого часу.
31. Види часу відпочинку.
32. Види відпусток.
33. Підстави розірвання трудового договору.
34. Розірвання трудового договору за ініціативою працівника.
35. Розірвання трудового договору за ініціативою власника.

36. Розірвання трудового договору за ініціативою третьої особи, що не є стороною трудового договору.
37. Трудова дисципліна.
38. Дисциплінарна відповідальність працівників.
39. Обмежена та повна матеріальна відповідальність працівників.
40. Підстави застосування матеріальної відповідальності. Ознаки шкоди, заподіяної підприємству.
41. Поняття шлюбу. Умови укладання шлюбу.
42. Перепони для укладання шлюбу.
43. Порядок укладання та припинення шлюбу.
44. Розірвання шлюбу. Шлюбний договір.
45. Немайнові та майнові правовідносини подружжя.
46. Немайнові та майнові правовідносини батьків і дитини.
47. Опіка та піклування. Усиновлення. Умови усиновлення. Тайна усиновлення..
48. Поняття і предмет кримінального права. Загальна характеристика нового Кримінального кодексу України.
49. Поняття злочину та його ознаки.
50. Види та склад злочину.
51. Кримінальна відповідальність.
52. Поняття і види обставин, що виключають злочинність діяння.
53. Поняття покарання та його мета. Система і види кримінальних покарань.
54. Необхідна оборона та крайня необхідність.
55. Поняття і предмет адміністративного права. Джерела адміністративного права.
56. Адміністративні правовідносини, їх структура та особливості.
57. Поняття та види суб'єктів адміністративного права.
58. Державна служба в Україні: поняття, принципи.
59. Види та правовий статус державних службовців.
60. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки. Види адміністративних правопорушень. Мета і види адміністративних стягнень.

8.6.3 Форма підсумкового контролю, критерії оцінювання результатів навчання та рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни

Оцінювання результатів навчання проводиться відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Миколаївському національному аграрному університеті СО 5.258.01-00.2018 та Положення про порядок оцінювання здобувачів вищої освіти у Миколаївському національному аграрному університеті СО 5.270.01-00.2020.

Підсумкове оцінювання результатів навчання в університеті здійснюється за єдиною 100-бальною шкалою. Оцінка здобувача вищої освіти відповідає відношенню встановленого при оцінюванні рівня сформованості професійних та загальних компетентностей до запланованих результатів навчання (у відсотках).

Підсумкова оцінка з освітнього компоненту «Правознавство», підсумковою формою контролю за яким встановлено залік, визначається як сума оцінок (балів) за всіма успішно оціненими результатами навчання під час семестру (оцінки нижче мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються).

Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітнього компоненту складає 60 відсотків від максимально можливої кількості балів. Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до підсумкового оцінювання, якщо під час семестру він: не досяг мінімального порогового рівня оцінки тих результатів навчання, які не можуть бути оцінені під час підсумкового контролю; якщо під час семестру він набрав кількість балів, недостатню для отримання позитивної оцінки навіть у випадку досягнення ним на підсумковому контролі максимально можливого результату.

Оцінювання результатів навчання під час семестру включає оцінювання знань здобувача під час практичних занять, індивідуальної роботи, самостійної роботи і неформальної освіти. Оцінювання знань здобувача під час практичних занять відбувається за такими критеріями: своєчасність та правильність виконання завдань практичної роботи; повнота і правильність відповіді під час усного опитування та інших передбачених форм контролю. Під час оцінювання індивідуальної роботи здобувача враховується її вид, актуальність, правильність виконання. Під час оцінювання робіт, які винесено на обов'язкове самостійне виконання, враховується своєчасність та правильність виконання самостійної роботи та розуміння змісту завдання і його вирішення. Під час оцінювання результатів неформальної освіти здобувача враховується відповідність напрямку та змісту тематики дисципліни, актуальність, документальне підтвердження участі у заході.

Зміст лекційного матеріалу, словник основних термінів, методичні рекомендації для практичних робіт та самостійної роботи здобувачів,

індивідуальні завдання, критерії та форми оцінювання, напрями наукової роботи розміщено на сторінці дисципліни у Moodle <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2893>. Основними deadline залежно від виду роботи є: наступне практичне заняття, підсумковий контрольний захід зі змістового модулю, атестація.

Студентам можуть нараховуватись додаткові заохочувальні бали за виконання робіт, непередбачених робочою навчальною програмою
Робота у студентському гуртку з Правознавства – 10 балів

8.6.4 Рейтингова оцінка з дисципліни та схема поточного та заключного контролю знань здобувачів вищої освіти.

№ модулю	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max
1	6	6	Відповіді на теоретичні питання	3	1	3	3	9
			Тести	2	2	3	4	6
			Аналіз ситуації	2	2	3	4	6
			Сам. роб. (Робочий зошит)	2	1	2	2	4
			Підс. (модульна) контр. роб.	1	2	5	2	5
			Разом				15	30
2	14	14	Відповіді на теоретичні питання	10	1	1,5	10	15
			Тести	10	1	1,5	10	15
			Індивідуальне завдання	10	1	1,5	10	15
			Аналіз ситуації	9	1	1,5	9	9
			Сам. роб. (Робочий зошит)	10	0,5	1	5	10
			Підс. (модульна) контр. роб.	1	1	6	1	6
			Разом				45	70
Всього по навчальній дисципліні							60	100

Підсумкова оцінка здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни, що закінчується заліком, визначається за умови наявності у нього позитивних оцінок з усіх її модулів (залікових кредитів). При цьому до залікової книжки виставляється “зараховано”, якщо кількість балів 60 і більше (із можливих 100 засвоєння змістових модулів протягом семестру). Присутність здобувача вищої освіти на заліку не обов'язкова.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ - ЗАЛІК

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 - 100	A	зараховано
82 - 89	B	
75 - 81	C	
64 - 74	D	
60 - 63	E	
35 - 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Здобувачі вищої освіти, що хворіли і мають відповідні довідки медичних установ або були відсутні з інших поважних причин і не могли брати участь у контрольних заходах, проходять контроль під час спеціально встановлених додаткових занять за узгодженням з викладачами за графіком, що розроблює деканат факультету.

Якщо здобувач вищої освіти на заліку отримує незадовільну оцінку, то він має право на одне перескладання викладачеві, друге перескладання приймає комісія, створена за вказівкою декана факультету. Якщо здобувач вищої освіти студент отримує незадовільну оцінку під час складання комісії, його відраховують з університету.

За будь-якої форми здобуття освіти оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти є ідентичним.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою).

Під час викладання дисципліни «Правознавство» використовується:

- електронний курс навчальної дисципліни на базі платформи дистанційного навчання Moodle_Mnau;
- програмне забезпечення ЛІГА:ЗАКОН,
- технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор);
- Інтернет (для практичних занять);

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

10.1 Методичне забезпечення

1. ПРАВОЗНАВСТВО: методичні рекомендації до виконання практичних завдань і самостійної роботи для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 181 «Харчові технології» денної форми навчання, 2021 р.

10.2 Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
2. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Офіційний вісник України від 28.03.2003 - 2003 р., № 11, стор. 7, стаття 461, код акту 24654/2003
3. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16 січня 2003 р. — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>.
4. Бюджетний кодекс : Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний вісник України від 13.08.2010 - 2010 р., № 59, стор. 9, стаття 2047. код акту 52296/2010
5. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Голос України від 04.12.2010 - № 229, / № 229-230 /
6. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-XII — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
7. Про господарські товариства : Закон України від 19 верес.1991 р. № 1576-XII // Голос України. — 1991. — 11 жовт.
8. Про акціонерні товариства Закон України Відомості Верховної Ради України від 19.12.2008 - 2008 р., № 50, / № 50-51 /
9. Про заставу : Закон України від 02.10.1992 № 2654-XII // Відомості Верховної Ради України від 24.11.1992 - 1992 р.

10.3 Рекомендована література (базова)

1. Мирошниченко В.О., Каменський Д.В. : навч. посібн. ЦУЛ, 2019. стр.288
2. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С.В. Петкова. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. – 360 с.
3. Основи правознавства : навч. посіб. для здобувачів освіти неюрид. О-75 спец. / уклад.: Світлана Євгенівна Булавіна, Юрій Петрович Крисюк, Ольга Михайлівна Юхимюк; за заг. ред. д.ю.н., проф. М. М. Яцишина. – 3-тє вид., зі змінами та доповн. – Луцьк : Вежа-Друк, 2023. – 196 с.
4. Правознавство: Підручник для студентів внз/ Кол. авторів. Черкаси, 2019. 686 с.

5. Рудницька О. П., Магась-Демидас Ю. І., Войтович Н. Ф. (2019) *Правознавство: навчальний посібник*. Житомирський державний університет імені Івана Франка.

10.4. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України / Верховна рада України: Управління комп'ютеризованих систем. Київ : Верховна Рада України : сайт. URL : <http://rada.gov.ua>

Розробник програми:
Старший викладач

Анжела ГУСЕНКО